

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/263/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3816208781
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 06. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2018:3816208781.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho, sudkyne Mgr. Zuzany Holúbkovej a sudkyne JUDr. Gabriely Janákovej v spore žalobcu: K. Q., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. - S., J. č. XXX, právne zastúpenej X. kancelária JUDr. M. U., s.r.o., Y.: XX XXX XXX, so sídlom I., I. č. XX, proti žalovanému: M., s.r.o., Y.: XX XXX XXX, so sídlom M. č. XX, S., o zaplatenie 700 eur, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 20. januára 2017, č.k. 13Csp/1/2016-57, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok súdu prvej inštancie mení tak, že žalobu zamietá.
- II. Žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie (ďalej tiež aj okresný súd) napadnutým rozsudkom rozhodoval o nároku na zaplatenie sumy predstavujúcej úroky a poplatky zo spotrebiteľského úveru, ktoré žalobkyňa ako dlžník zaplatila žalovanému ako veriteľovi nad rámec poskytnutej istiny, i keď bolo potrebné predmetný úver považovať za bezúročný a bez poplatkov v zmysle právnej úpravy spotrebiteľského úveru. Okrem nepatrného nároku na úrok z omeškania žalobe vyhovel a žalovaného zaviazal k zaplateniu žalovanej istiny s úrokom z omeškania 5,05 % p.a. a k náhrade 100% trov konania žalobkyni. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalovaný ako veriteľ poskytol žalobkyni ako dlžníčke spotrebiteľský úver, pričom v úverovej zmluve neuviedol údaj vyžadované príslušnými ustanoveniami § 9 ods. 2 zák. č. 129/2010 Z.z. v dôsledku čoho bol poskytnutý úver bezúročný a bez poplatkov podľa § 11 ods. 1 zák. č. 129/2010 Z.z.) a plnenie uhradené žalobkyňou nad poskytnutú istinu predstavuje bezdôvodné obohatenie na strane žalovaného, k vydaniu ktorého súd prvej inštancie žalovaného zaviazal podľa § 451 ods. 1 a 2 OZ. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný, ktorý žiadal napadnutý rozsudok zmeniť tak, že návrh bude v celom rozsahu zamietnutý. Okrem iného namietal premlčanie uplatneného práva s odôvodnením odkazom na rozhodnutie KS v Trenčíne č.k. 17Co 372 2015 zo dňa 27.4.2016, podľa ktorého vedomosť dlžníka o bezdôvodnom obohatení spočívajúcom v platbách na úroky a poplatky bezúročného a bezpoplatkového úveru vzniká v zásade v okamihu prvej platby dlžníka nad rámec poskytnutej istiny.

3. Žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniu žiadala napadnuté rozhodnutie potvrdiť ako vecne správne. V otázke premlčania práva v subjektívnej premlčacej dobe zdôraznila nevyhnutnosť skutočnej vedomosti osoby, na úkor ktorej k obohateniu došlo a poukázala na viaceré rozhodnutia vyšších súdov. Premlčaciu dobu považovala za neuplynutú. V konaní nebolo preukázané, že by sa žalobkyňa dozvedela o vzniku

bezdôvodného obohatenia pred dňom udelenia plnomocenstva svojmu právnomu zástupcovi, ktorý ju o vzniku bezdôvodného obohatenia informoval. Podľa žalobkyne by bolo nelogické, aby uhradila splátku v čase, v ktorom vedela, že žalovaný na ňu nemá nárok. Prístup prezentovaný žalovaným by zotrel rozdiel medzi objektívnou a subjektívnou premlčacou dobou. Pre vznik vedomosti o bezdôvodnom obohatení z neplatného právneho úkonu považovala žalobkyňa za významný okamih skutočnej vedomosti o neplatnosti právneho úkonu, a to bez ohľadu na právne povedomie dotknutej osoby (rozsudok NS ČR z 27.3.20107 sp. zn. 33 Odo 306/2005). Názor o vzniku vedomosti o bezdôvodnom obohatení pri porade s advokátom podporila žalobkyňa rozhodnutím KS BB sp. zn. 17Co/1008/2014 zo dňa 24.02.2016.

4. Odvolací súd preskúmal vec podľa § 378 a násl. CSP, bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 385 ods. 1 CSP a vzhľadom na vyjadrenie sa oboch strán sporu k otázke premlčania v odvolacom konaní aj bez postupu podľa 382 CSP. Dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 388 CSP zmeniť.

5. Napriek viacerým odvolacím dôvodom sa odvolací súd v prvom rade zaoberal otázkou právneho posúdenia otázky premlčania a dospel k záveru, že uplatnené právo je premlčané pre uplynutie subjektívnej premlčacej doby. V dôsledku toho nemožno žalobe vyhovieť.

6. Krajský súd vychádzal zo skutkového stavu zisteného okresným súdom takto: Dňa 10.09.2012 uzavreli strany sporu zmluvu o úvere č. XXXXXXXXXX, ktorou sa veriteľ (žalovaný) pri podpise zmluvy zaviazal poskytnúť spotrebiteľovi (žalobkyni) bezúčelový spotrebiteľský úver v sume 800,- eur a spotrebiteľ sa zaviazal poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť zvýšené o príslušný poplatok 700,- eur, t.j. zaplatiť celkom 1500,- eur v 12 mesačných splátkach po 125,- eur počnúc dňom 26.10.2012. Žalobkyňa zaplatila na splatenie zmluvy č. XXXXXXXXXX dňa 29.10.2012 sumu 125,- eur, dňa 20.12.2012 sumu 130,- eur, dňa 04.01.2013 sumu 250,- eur, dňa 17.05.2013 sumu 120,- eur, dňa 28.06.2013 sumu 125,- eur, dňa 17.07.2013 sumu 150,- eur, dňa 19.08.2013 sumu 100,- eur a dňa 27.08.2013 sumu 500,- eur, t. j. celkom sumu 1500,- eur. Žaloba bola podaná 1.7.2016.

7. Podľa § 107 ods. 1 OZ, právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

8. Odvolací súd nespochybňuje, že pre posúdenie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby je významná skutočná vedomosť oprávneného a nie len možnosť vedomosti o vzniku bezdôvodného obohatenia. Vychádzajúc z uvedeného, je však skutočnú vedomosť žalobkyne o vzniku bezdôvodného obohatenia potrebné vidieť v inom okamžiku ako v oboznámení sa so skutočnosťou, že úverová zmluva nie je v súlade s právom, s ktorou skutočnosťou mala byť žalobkyňa oboznámená zo strany svojho právneho zástupcu keď došlo k prevzatíu zastúpenia.

9. Pre uplatnený nárok založený na bezdôvodnom plnení nad rámec poskytnutej istiny úveru, sú podstatné tri zložky, o ktorých musela žalobkyňa vedieť, aby na jej strane mohlo byť usudzované na vedomosť o bezdôvodnom obohatení:

1. Vedomosť o tom, že v dôsledku neuvedenia náležitostí podľa § 9 ods. 2 zák. č. 129/2010 Z.z. v zmluve o spotrebiteľskom úvere je poskytnutý úver bezúročný a bez poplatkov, teda vedomosť o obsahu práva.

2. Vedomosť o obsahu zmluvy, teda že zmluva niektoré údaje podľa § 9 ods. 2 zák. č. 129/2010 Z.z. neobsahuje.

3. Vedomosť o tom, že zo strany žalobkyne došlo pri splácaní úveru k plneniu nad rámec poskytnutej istiny.

Ad 1. Vedomosť o obsahu práva je ovládaná zásadou „Neznalosť práva neospravedlňuje.“ Znalosť práva sa u jeho adresátov nevyvrátiteľne predpokladá a inak tomu nemôže byť ani v prípade posudzovania jeho znalosti ako východiska pre vedomosť o bezdôvodnom obohatení. Za okamžik vzniku skutočnej vedomosti o obsahu práva je potrebné považovať deň účinnosti právneho predpisu. Pre uvedenú zložku vedomia oprávneného o bezdôvodnom obohatení platí, že aj pri posudzovaní skutočnej vedomosti oprávneného o bezdôvodnom obohatení v zmysle § 107 ods. 1 OZ je potrebné vychádzať z normatívnych konštrukcií právnych domniek a nimi predpokladaný stav je potrebné považovať za daný

aj z hľadiska skutočnej vedomosti oprávneného. V prípade právnej domnienky, akou je znalosť práva dokonca nevyvrátiteľne.

Ad 2. Vedomosť o tom, že zmluva neobsahuje údaje podľa § 9 ods. 2 zák. č. 129/2010 Z.z. je potrebné na strane žalobkyne viazať k okamžiku podpisu zmluvy. Podpis predstavuje prejav súhlasu s písomným právnym úkonom. Ako prejav súhlasu teda logicky zahŕňa aj prejav znalosti obsahu.

Ad 3. Pre posúdenie okamžiku vzniku vedomosti žalobkyne o tom, že žalovanému uhrádza platby nad rámec poskytnutej istiny je významné, kedy žalobkyňa preukázateľne získala informácie, na základe ktorých si mohla urobiť dostatočný úsudok o tom, že jej platby titulom predmetnej úverovej zmluvy presiahli v úhrne výšku istiny úveru poskytnutej zo strany žalovaného. Tým, že splátky úveru uhrádza sám dlžník v jemu známej výške, je možné úsudok o okamžiku zaplatenia sumy zodpovedajúcej istine urobiť na základe jednoduchého matematického výpočtu. Preto sa dlžník musí dozvedieť o tom, že platí veriteľovi nad rámec poskytnutej istiny súčasne s okamžikom, kedy uhradí splátku, ktorou je plnené nad poskytnutú istinu. V danom prípade zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie vyplýva, že to bolo dňa 17.7.2013, 19.8.2013 a 27.8.2013.

10. Neakceptovať uvedené by znamenalo pripustiť porušenie zásady, že neznalosť práva neospravedlňuje, pripustiť, že podpis platnej písomnej zmluvy neznamená znalosť jej obsahu a napokon pripustiť, že subjekt vykonávajúci úhradu platby nevie čo platí.

11. Vzhľadom na uvedené nemožno považovať za správny názor, že žalobkyňa sa o bezdôvodnom obohatení na strane žalovaného dozvedela až pri návšteve právneho zástupcu. To spochybňuje už samotná skutočnosť, že sa pre takúto návštevu rozhodla, pretože pre toto rozhodnutie musela mať východiská založené práve v novej existencii svojho práva voči žalovanému.

12. Pokiaľ žalobkyňa poukazuje na to, že by bolo nelogické, aby uhradila splátku v čase, v ktorom vedela, že žalovaný na ňu nemá nárok, nemožno tomuto argumentu uprieť logiku. Ako však bolo uvedené, znalosť práva ako nevyvrátiteľná právna domnienka sa uplatní aj v prípade vedomosti o vzniku bezdôvodného obohatenia. Ak je preto nedostatok skutočnej vedomosti o bezdôvodnom plnení založený na nevedomosti o obsahu práva, nemožno na túto nevedomosť nijako prihliadať. Znalosť o obsahu práva je potrebné nevyvrátiteľne predpokladať a vychádzať z nej aj pri závere o vedomosti o vzniku bezdôvodného obohatenia.

13. Uvedené je odpoveďou aj na argument žalobkyne, že pre vznik vedomosti o bezdôvodnom obohatení z neplatného právneho úkonu je významný okamih skutočnej vedomosti o neplatnosti právneho úkonu. Tomuto záveru neodporuje, že znalosť práva sa nevyvrátiteľne predpokladá aj pri posúdení okamžiku vzniku vedomosti o bezdôvodnom obohatení. Rozhodujúca je tu totiž vedomosť skutková a nie vedomosť o obsahu práva. Tak napríklad v prípade neplatného právneho úkonu pre nedostatok formy bude postačovať zistenie okamžiku, kedy sa konajúca osoba dozvedela o forme právneho úkonu (čo je prakticky bezprostredne) a nie je potrebné, aby výslovne vedela akú formu právo pre daný právny úkon vyžaduje. Vedomosť o právom stanovenej forme právneho úkonu sa aj tu nevyvrátiteľne predpokladá u každého. Napokon, každé bezdôvodné obohatenie (ako každý právny nárok) vychádza z nejakého obsahu práva, a tak by argument žalobkyne o získaní vedomosti o vzniku bezdôvodného obohatenia od advokáta bol použiteľný na posúdenie počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby vždy. Odvolací súd si nie je vedomý, že by sa v dlhodobej tradícii inštitútu bezdôvodného obohatenia uvedený argument vyskytoval a toľko považoval za správny.

14. Je potrebné uzavrieť, že otázku znalosti práva v zásade nemožno podrobiť skúmaniu z hľadiska skutočnej vedomosti, ale vždy je zodpovedaná nevyvrátiteľnou právnou domnienkou, že znalosť práva je u každého daná.

15. Pokiaľ sa s uvedeným princípom spojí vyššie uvedená jednoznačnosť znalosti o obsahu zmluvy preukázaná jej podpisom a jednoznačnosť znalosti o vlastnom konaní, v tomto prípade o úhrade platby, nemožno prijať iný záver, ako ten, že vedomosť dlžníka o bezdôvodnom obohatení spočívajúcom v platbách na úroky a poplatky úveru, ktorý bol bezúročný a bez poplatkov v dôsledku sankcie zakotvenej v právnej úprave spotrebiteľských úverov, vzniká v zásade v okamihu platby dlžníka nad rámec poskytnutej istiny. Rovnaký právny záver prijal odvolací súd už v rozhodnutí sp. zn. 17Co/372/2015 zo dňa 27.4.2016

ako aj sp. zn. 17Co/315/2017 zo dňa 6.9.2017. Vzhľadom na argumenty uvedené odvolacím súdom v tomto rozhodnutí sa odvolací súd nestotožňuje s rozhodnutiami iných súdov založenými na vzniku vedomosti o bezdôvodnom obohatení v okamžiku porady s advokátom.

16. Vychádzajúc v posudzovanom prípade zo skutočnosti, že žalobkyňa platbami zo dňa 17.7.2013, 19.8.2013 a 27.8.2013 platila žalovanému nad rámec poskytnutej istiny, je zrejmé, že dvojročná subjektívna premlčacia doba podľa ust. § 107 ods. 1 OZ ku dňu podania žaloby 1.7.2016 uplynula.

17. Vzhľadom na to, že uplynutie subjektívnej premlčacej doby je samo osebe dostatočným dôvodom, pre ktorý nebolo možné žalobe vyhovieť, nezaoberal sa odvolací súd danosťou ďalších odvolacích dôvodov a napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol.

18. O nároku na náhradu trov konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 a 2 v spojení s § 262 ods. 1, § 255 ods. 1 CSP a 257 CSP. Z dôvodu plného úspechu žalovaného v konaní by mu patril voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Vznesenie námietky premlčania až v odvolacom konaní však považoval odvolací súd za dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal. Takýto postup v konaní je totiž neefektívny a zbytočne navyšuje trovy konania, keď námietku premlčania možno vzniesť pri prvom úkone a súd sa s ňou zaoberá medzi prvými. V prípade jej dôvodnosti je potom konanie podstatne jednoduchšie, kratšie a menej nákladné.

19. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).